

El «vavaisme»

JOSEP RUAIX

Per a expressar el temps verbal que podem anomenar en català «pretèrit (perfet) remot», disposem, com sap tothom, de dues formes: la simple i la perifràstica. Ara bé, avui alguns autors, editorials, mitjans de comunicació, etc. usen exclusivament la segona i obliden la primera, de la qual cosa, entre altres inconvenients, resulta una embafadora repetició de les partícules *va*, *van* i similars, repetició que algú ha anomenat, humorísticament però escaientment, «vavaisme». Per això hem de reivindicar l'ús, en la llengua escrita i en els nivells alts de la llengua oral, de la forma simple, que ha existit sempre en la llengua literària, és viva avui dia en importants àrees del nostre domini lingüístic i té innegables avantatges estilístics.

El criteri més assenyat per al llenguatge escrit de tipus estàndard és, sense cap dubte, l'alternança de les dues formes de pretèrit, com ara mirarem de detallar, amb la finalitat d'obtenir, bo i seguint la tradició i aprofitant els recursos de la llengua viva, un estil clar, variat i concís alhora:

1) En general, la primera vegada que en un paràgraf hàgim d'escriure el pretèrit remot, farem bé d'usar la forma perifràstica, més clara i popular per a la majoria dels catalanoparlants; en les restants ocasions del mateix paràgraf usarem preferentment la forma simple, però si aquestes ocasions fossin moltes hi intercalariem alguna forma perifràstica. En tot cas, en la 1ª persona del singular preferim la forma perifràstica. Exemples:

- El president **va visitar** l'escola i **parlà** amb mestres i alumnes; després **es dirigí** a l'ajuntament, on **fou** rebut per l'alcalde i els regidors. A la tarda la comitiva **es va traslladar** al poble veí, on **s'inaugurà** el nou tram de carretera...
- **Va venir** una senyora i jo **vaig rebre-la** tan bé com **vaig saber**. Després **vingué** un home ja gran i...

2) També en general, evitarem les dobles perífrasis, és a dir, l'ús de la forma del pretèrit perifràstic quan el verb en forma personal *va* seguit d'un infinitiu. Amb el verb *deure* usat com a integrant de la perífrasi de probabilitat i amb el verb *deure's* s'ha de fer servir sempre la forma simple (si hom no vol emprar-la en 1ª pers. del sing., ha de cercar una construcció alternativa). Exs.:

- Llavors ells **hagueren de sortir** i nosaltres vam quedar-nos a dintre.
- Per què no em **volguéreu escoltar**?
- No **poguérem resoldre** el problema tan aviat com desitjàvem.
- **Deguí fer**, sense voler, una cara lleugerament estranyada (Pla, *Obres completes* 23, p. 59; constr. alternativa: **Probablement vaig fer**, sense voler...). La seva mort **es degué** a una intoxicació.

3) En els títols, que per definició han de ser concisos, preferirem la forma simple. Exs.:

- Així **parlà** Zaratustra. Allò que el vent **s'endugué**. ♦

(Extret del llibre *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui* / 2, p. 41)